

НАРОД

Рукописи се не враћају.

Огласи и белешке најбоље се по погодба.

Редакција је у главној редакцији бр. 20

Гласиле уредника
ДРАГ. С. ГОГНА

„Народ“ излази сваког дана по подне.

Штампања се налази у Француској улици бр. 20.

Власник
КРСТА Д. МИЉЕТИЋ

СЛОБОДНА РЕЧ

У Бирмингему је Асквит држао један говор, који је данас, због његовог парламентарног положаја, у толико више од важности.

Г. Асквит је одмах рекао да су он и сер Едвард Греј два човека, који су више него мако други одговорни за енглеско учешће у овом рату.

»Ми смо могли остати неутрални — рекао је Асквит да смо сматрали да обавезе Велике Британије према Белгији нису индивидуалне, већ колективне природе. Ми би сачували мир себи самима, али би то било нечасно.

Изјављујем слободно: Да сам у почетку рата и знао за страхоте светског рата, као што их сад познајем, опет бих се решио на исто; и без оклевања изјављујем, да је требало да дође до овога рата, да дођемо до трајног мира који ће нам донети трајне гаранције за будућност. Такав мир постао је неминовна потреба за цео свет.

Највећи је непријатељ човечанства онај човек, који речју и делом ради на томе, да омете овакав мир.

Има много доказа, да су непријатељски народи, а не њихова владе вештачки држани у незнању, у погледу наших правих циљева.

Ја узимам на себе, да учиним све што могу, да скинем ту копрену.

Највећа штета је била, што су непријатељи погрешно мислили о циљевима Савезника. Они су у заблуди, кад мисле да ми желимо не само победити, већ и понизити, осиромашити што више, уништити Немачку и немачки народ.

Рекли смо да нећемо вратити мач у корице, док не уништимо пруску хегемонију. — Шта разумемо под пруским милитаризмом?

Као што је казао Вилсон, нико не прети да уништи независност и пацифистички рад немачког народа, и додајем да ни један од Савезника не тражи да наметне Немачкој унутрашњи њен Устав. — То је право Немаца самих. Што нас интере-

сује, то је, да систем, који сили даје највишу важност и који присваја за себе слободу, да га не вежу никакви уговори, мора престати.

Немачка мора схватити, а мислим да сада и схвата, да тај систем не доноси користи.

Да би могли живети заједно, треба да сваки уговор буде заснован на доказу да је немачки народ готов, као што смо ми, да створимо једну норму за све једнаку и општу, са потпуном санкцијом, као највиши ауторитет на свету.

Друга заблуда је, као да Савезници, а понаосом Велика Британија, хоће да униште слободу мора.

Узалуд сам тражио, да дефинишем значење овог израза. За време мира мора јесу и морају бити отворена трговачким морнарицама свих народа на овој кугли земаљској.

Најзад постоји убеђење, да је мир који ми тражимо, само маска, како бисмо наставили рат под другим именом.

Ја изјављујем енергично, да је наше право, да употребимо сва економска и војничка средства, да постигнемо трајан и плодоносан мир.

Председник Вилсон јасно је изложио гледиште Савезника. Кад једном постигнемо своје циљеве, бићемо слободни — казао је Вилсон — да заснујемо мир на великодушности и правичности, искључујући егоистички реванш и неке користи и за победнике. Један чист, прави мир. Ето, то британски народ и остали савезнички народи желе и то је, што хоћемо. Ништа више, али и ништа мање. Наша одлучност и наша воља, да наставимо свим силама и да допринесемо све потребне жртве, несломљиве су.

МАРОДЕРИ

Царих. — »Фраје Штима« из Клагенфурта добила је једно писмо из вароши Удике, у коме се описује прави мародерски поход у околне крајеве Италије. Из Беча и Пеште дошло је маса путника, која купује и узпо-

моћ војних власти одузима све што вађе. Животне намирнице, ткавине, свила и т. д. све се носи у аутомобилима и упућује у Аустроугарску.

»Салибургер Фолксблат« назива ове трговце »хијене на пољу екваторске борбе«, и тражи од аустријске врховне команде да одузме сва добра у окупираним крајевима и да их раздели у унутрашњости Аустрије, а да не допусти заблудњацима да тиме тргују.

АМЕРИКА И БУГАРСКА

Вашингтон. — Јављају из Њујорка да је бивши председник Рузвелт у једном великом говору у Њујорку тражио да се одмах објави рат Бугарској.

»Трибуна« каже да је главни циљ уласка Бугарске у рат био да постане »Балканска Пруска« и да се преко мере повећа на рачун других балканских држава. Исти лист додаје да су секретара бугарског посланства умолили да више не посећује клубове.

ДЕСЕТ ДАНА БОРБЕ

Рим. — Већ десет дана битка непрестано траје између Бренте и Пјаве, и сви непријатељски покушаји ломе се о чврст отпор наших трупа. Константује се појачање артиљеријске борбе на висоравни Азјаго и већа борбена активност на Доњој Пјаве.

После десет дана јаких налета против масива Монте Грава, наши положаји још су очували недрнуту своју дефанзивну вредност. Непријатељ не може до краја наставити ове своје напоре јер не може да реши тешкоће за снабдевање у овим дубоким провалама без довољно путева. Отуда је Конрад покушао да гаца један ударац са стране Азјага како би се сјединио са Беловом и Краусом, док Боројевић врши нападе у обалској зони, нападе које су увек одбале наше трупе и наши маринци.

МНОГО ЈЕ

Базел. — »Будапести Хирлап«, полузванични орган графа Червина, пише о аустроугарским циљевима рата овако:

»Ми имамо разлога да претендујемо на један део Румуније, који би износио 15000 квадратних километара и обухватао Буковину, Путну, Данбивицу и Прахово. Зашто? Зато што претпостављамо да је боље имати границу ближу Букурешту. На-

ши ће се топови котрљати лакше спуштајући се са карпатских планина него лицем окренути њима. Ми морамо спречити румунског лица да мења боју и да курјачки напада мађарску варош Бузаву и бугарску Добруду. То је предео где се налазе најбогатији извори петролеума, који даје преко хиљаду и по тона. Најбољи мајдани соли налазе се у Прахову.

Од велике ће користи бити, располагати овим материјалом који Немци немају, јер без петролеума не могу сумарени бити активни.

Осим тога морамо имати 10.000 квадратних километара у околини Оршаве и на лакту Дунава, јер је у нашем интересу да нама »врата« буду затворена. Заједно са Бугарима морамо бити господари Дунава, јер ћемо тако обезбедити линију Берлин—Багдад. Поред овога уговор мира мора нам дати за двадесет година, право да градимо аустроугарски канал долином Мораве и Вардара и да вршимо над њим искључиво ми контролу.«

КНСЕЛО ГРОЖЂЕ

Лондон. — Из Беча јављају да листови об-

СЛОВАЦИ

Г. Ернест Дени, професор на Сорбони, написао је једну занимљиву књигу о Словацима.

Свет врло мало зна о Словацима. Зна се само толико да у северним брковитим крајевима Мађарске они чине једну малу етничку групу сродну Чесима, чији је утицај био нарочито јак у време Хусова и да су сачували државни језик. Али је мање познато да је као народ он сачувао своју индивидуалност, просте и патријархалне обичаје, да је несобично поштен, идеалан, да воли слободу и да је напојен демократским духом. Огерам од Мађара у планине, у пркос гоњењу које годинама подноси, он није допустио да буде уништен и, веран својем духу, чини једну од најзавидљивијих грана словенске породице, коју Г. Дени дефинише као: »вештастину, снајпачку, индиферентну за сујету и материјална задовољства, и која нас чаробношћу својом абуњује и задрљује.«

И ако су врло блиски Чесима Словацки имају своје за-

јављују многе чланке са циљем да докажу да владе Централних Сила немају ни мало намере да врше анексије српске или румунске територије.

»Нова Слободна Преса« објављује један дугачак уводни чланак о аустријским анексионистичким намерама. Овај чланак има званичан тон, и у њему се каже између осталог: »У Аустрији се погрешно каже да ми хоћемо анексије у Румунији и Србији. Аустрија не жели да српско румунска граница, каква је била пре рата, буде промењена.«

ИЗ АРАБИЈЕ

Лондон. — Према добивеним извештајима, арапске трупе под командом Шериф Фенсала, сина краља Хедаса, уништили су један воз са трупама јужно од Тобука, на железничкој прузи Хедаса, 300 миља северно од Медине.

Турске трупе, које су се налазиле у возу, заробљене су у колико нису изгинуле. Међу погинулима је и Сулејман Паша Руфада, поглавица племена Били, који је био уз Турке. Заплењено је 300 пушака, велика количина муниције и 24.000 турских лира.

себно нарече а и засебну историју, која се је у току векова мешала са њиховом. Мађари су се трудили да увек тиме и правдају своје тираниство насрам Словака што су их оптуживали за компромис са Чесима.

Г. Дени прича нам у својој књизи повесницу овога народа од најстаријих времена до данас. Он нас упознаје са тим народом и његовим обичајима. Он нам описује у планини њихове куће различито обожене, са скулптурама која украсавају пријатно чардак и капије, фајанс која украсава зидове и који је врло често фантастичан и чаробан.

И ако су Словацки земљорадници они су врло оштроумни. За време дугих година они се зајимљају резним радом. Њихова домаћа индустрија, која је некада цвела, пропала је са увођењем машини; али се родољуби труде да је ускрсну, нарочито индустрију везова и лончарску индустрију.

Словака има око два и по милиона, од којих су два ми-

дона католици, а пола милиона протестанти. И код једних и код других јако је развијена жудња за науком, тако да број школа непрестано расте. Г. Дејн је приметио да протестанти представљају просвећенији и вреднији део народа. Такође се да констатовати да су они играли и главну улогу у интелектуалном препорођају и у народној књижевности на крају 18 века. Словаци имају заиста једну лепу књижевност са великим библијским епопејама, која богатством њиховог звучног језика достиже у појединим моментима величину јеврејских псалма. Познати су њихови писци Бернолак. Холн а нарочито велики народни песник Штур. Исто тако су добро познати и њихови музичари, — међу којима су Дворжак и Новак светскога гласа. Словаци су дали Мађарској два велика човека познатог политичара Кошута и чувеног песника Петефија, које Словаци сматрају за отпаднике.

На крају своје књиге г. Дејн примећује: »Словачко питање је од европске важности и спас словачког племена је један од услова за слободу света. Само њихово уједињење са Чешком омогућило би стварање једне солидне државе, која би осујетила све пангерманистичке амбиције.«

БЕГУНЦИ

Пошто се ови нису јавили команданту депоа у Тулону, министар војни решио је да се огласе за војне бегунце:

Дамитрије Т. Манојлов, ђак учитељске школе из Неготина, Трајко С. Ристић, студент из Београда, Дамитрије С. Ђусевић, студент агрономије, Милета Ђ. Михаиловић, трговачки помоћник из Прокупља, Дамитрије С. Дамитријевић, ђак трговачке академије, Тихомир М. Маринковић, полицијски писар у оставци, Миодраг Ж. Арсенијевић, матурант из Чачка и Драгутин Г. Костић, трговачки помоћник из Лесковца.

ИЗ РУСИЈЕ

Лондон. — »Морнинг Пост« јавља из Петрограда:

Чим је генерал Корнилов напустио Биков, где је био ухапшен, наредио је неколицини генерала који су са њим побегли, да оду разним путевима на Кавказ и да се тамо с њиме састану. Одмах затим предузео је команду над г. зв. »дивљом« дивизијом, над неколико стотина коњаника Светог Борђа, над батаљонима смрти и над неколико батерија. Са овом војском кренуо је на југ. Сви су генерали сретно стигли на Кавказ.

У овом моменту генерал Корнилов врши велике покрете, да дође у везу са генералом Каледином.

Лондон. — Руски министар спољних послова Троцки, упутио је једну прокламацију свима народима у Русији, и у њој каже:

»Велика је разлика између мира о коме сањају руски сељаци и радници и мира који желе немачки капиталисти. Ако Немци не уступе, мир је немогућ, јер руски народ који је срушио монархију и капитализам, неће се потчинити апсолутизму и капиталистима других држава.«

Троцки позива немачке радничке класе да се побуне против својих влада.

Петроград. — Декрет, којим је наређено хапшење вођа кадета, носи наслов: »Декрет којим се наређује хапшење вођа грађанског рата против револуције«. Он гласи:

»Чланови главних организација кадета морају бити ухапшени и приведени пред револуционарни суд, јер су непријатељи народа. Месни »Совјети« треба да предузму све мере предострожности против организација кадета, које су у вези са Каледином и Корниловом, вођама цивилног рата против револуције.

Декрет ступа на снагу одмах после публикације.«

Долазе потписи Лењина и осталих народних комесара.

Вашингтон. — »Асосиетед Пресе« пише да ће америчка влада, с погледом на садашњу ситуацију у Русији, усвојити политику толерантности. Да би показала да верује у крајњу победу разумне демократије, америчка влада је изјавила да она није никада имала намеру да сматра Русију за апсолутног непријатеља.

Делегати Сједињених Држава у Паризу добили су наређење да ово држање Америке саопште руском народу.

ПОЗДРАВ БОСАНАЦА

Крф. — Приликом рођендана Њ. Кр. В. Престолонаследника Александра, емигранти из Босне и Херцеговине, који се налазе на Крфу, упутили су Престолонаследнику топлу искрену честитку, изразивши своју наду да ће напори који се чине на бојноме пољу бити крунисани у јединење свих Југословена.

Престолонаследних им је телеграфски изјавио своју захвалност на тој честитци, рекавши између осталог и ово:

»Чврсто се уздам да ће ваш завичај ускоро бити ослобођен и ући у састав државе Срба, Хрвата и Словенаца.«

БОРБЕ НА ПЈАВЕ

Рим. — Код Силе, где се река Пјаве дели на Стару и Нову Пјаве и где се ток воде губи у правим лавиринтима

канал, уз војску бране према нападачу и марински одреди, који су се вратили из Монфалконе и Града. И можда је ово једна од најживљивих тачака. Јер са ових насипа, који вичу из воде као земља у доба формације, о творен је пут за Венецију.

И баш према овим насипима врши се све кретање патрола мађарских сапера, које узалудно покушавају да се провуку и да подигну ма и најмањи мостобран. Али против њих стоје као стена чврсти и несаломљиви одреди морнара, који не само спречавају сваки непријатељски маневар и уз помоћ малих лађа које крстаре каналима спречавају левом крилу непријатељске војске сваки приступ мору.

Дуж канала Кавета једна чета мађарских сапера била је заузела вис Бора Кавалино и спрема се да се утврди. Близина је била опасна; непријатељ се морао отерати а предузеће се није могло завршити с мора. Тај посао поверен је једној малој лађи »Сауро«, чија посада има свега неколико људи.

По заласку сунца лађа је одважно ушла у ушће реке и, са кратког одстојања, почела нагло бомбардовати све куће дуж обале, које су непријатељу служиле као нека мала утврђења.

Аустријанци су били изненађени јачином бомбардовања у тој мери да су се дали у дивље бегство, напустивши своје заклоне. »Сауро« је, својим митраљезима, направио овде прву касапницу.

Да би се спречио непријатељу повратак на обалу командант лађе решио се да потпуно уништи опасне станове на обали, у толико пре што је на једној кући већ била подигнута аустријска телеграфска станица. Један подфицир са два морнара, по нешто запалити материјал упустио се чамцем кроз воћка обале. Експедиција је потпуно успела. Све су куће запалене и порушене, и непријатељ се више није могао вратити на ово место.

ФРОНТ У ИТАЛИЈИ

Рим. — Према једном извештају »Агенције Стефани«, гласаје се да је непријатељ у нападу на положаје Каприле—Берета употребио: 4. аустроугарску дивизију са три пука из чешке у првој линији и 8., 88. и 99. дивизију са немачким 49. пуком у резерви. Напад на сектор васа Орсо, Солароло и Спинонфа вршен је са петом немачком дивизијом.

Приметило се да је непријатељ нападао врло свежим трупама.

Четврта аустроугарска дивизија отишла је из Галиције 2. октобра и већ од почетка офанзиве налази се на италијанском фронту, али ово је први пут да је за то време ступила у борбу.

Пета немачка дивизија после борба на Сочи, из последњих дана месеца октобра, увек је била на одмарању, и тек пре мало дана вратила се у борбену линију.

САОПШТЕЊА

Моли се сваки, ко ма што буде знао о Милошу Дуквићу, из Београда, регруту литографу Држав. Штатпарације, — да о томе извести Велибора С. Пантелића, шефа војне поште број 333.

Милан Богдановић редов 3. чете 2 бат. Бр. п. 92 тражи свог брата Светислава Богдановића из Памбуковице, регрута, и моли сваког, ко шта зна о њему да му јави.

Илија М. Павловић, наредник, ђак, (суплент II крагујевачке гимназије) моли сва лица са истим именом и презименом да му сву његову пошту из Србије — ако је погрешно упућена доставе на адресу поште бр. 414.

Вл. Станковић има телеграм у Конзулату.

Будимар Спасојевић, Јовић Веселиновић, Милош Веселиновић и Веласав Алексић обавезници, да се јаве Милошку Спасојевићу обв. 2 б. п. 32.

ЗВАНИЧНИ ИЗВЕШТАЈИ

ФРАНЦУСКИ КОМНИКЕ

Обе су артиљерије биле активне на сектору Шенеја (северозападно од Ремса) на десној обали Мезе и у Горњем Алзасу у области Тира и Долера.

На сектору Безонво јутрос смо нашом ватром уништили један немачки испад.

ЕНГЛЕСКИ КОМНИКЕ

Сер Дуглас Хејг јавља да су аустралијанске ваздушне ескадриле у понедељак извршиле добар посао. Два пилота из ове ескадриле, нападнута од немачких авиона за гоњење, један су оборили а остале растерали.

Наши авиони бацили су 150 бомба на железничке станице и на ровове. Преко дана они су имали велики број ваздушних борба, које

су биле одређене у нашу корист. Оборили смо 9 авиона а 3 натерали да се спусте. Наша три авиона нема. Синоћ смо бомбардовали аеродроме у Сен Дени Вестрем.

Адмиралитет јавља да су наши авиони бацали бомбе на Бриц и да су проузроковали велике пожаре.

Сер Дуглас Хејг јавља да је непријатељ извршио један препад против наших положаја североисточно од Авренкура. Ми смо освојили један положај источно од Месине. Одбили смо један испад североисточно од Армантјера и северно од пута за Менен. — Обе артиљерије су активне код Билкура а непријатељска је нарочито појачана југозападно од Ипра.

НАЈНОВИЈЕ ВЕСТИ

ЛВАНА. — Парламент Кубе одобрио је објаву рата Аустро Угарској.

ПАРИЗ. — Отпочела је велика истрага због несреће у Халифаксу. Уапшено је 7 Немаца, а међу њима и једна жена. Сумња се, да су и они уплетени у овој катастрофи. Сви непријатељски поданици, који живе у овој великој Канадској Луци, интернирани су.

ВАШИНГТОН. — Све америчке ливнице челика биће употребљене искључиво за производњу мунџија. Ово решење донето је после дуге конференције, коју је имао Вилард, председник ратне индустрије са Гориом и Швабом, власницима великих ливница.

ЦИРИХ. — У Пешти је велики снег. Уличних чистача нема. Варош је у мраку услед немања гаса. Хиљаду војника употребљено је против многих лопова.

РИО ДЕ ЖАНЕИРО. — Бразилијанска ратна флота сарађиваће ускоро са Савезницима у европским морима.

ЊУЈОРК. — Ефективни америчке ратне флоте биће вероватно ускоро повећани за 80.000 људи.

ЦИРИХ. — У Собрању бугарске странке подељене су у три групе:

три либералне фракције, странке које су у опозицији (аграрци, радикали, прогресисте и демократе) и социјалистичка мањина.

СОЛУН. — Генерал Гијома, нови командант Источне Војске, стигао је у Солун.

ЦИРИХ. — Холандија није могла добити одобрење да се врате у Грчку грчки чиновници из источне Македоније.

АТИНА. — Министарство морине јавља да су два авијатичара грчке морине, Економу и Саветопулос, погинули приликом излета на Дарданеле.

ЛОНДОН. — Данашњи енглески буџет, предвиђен за текуће послове, износи скоро 18 милијарди франака, што чини скоро два пута више него буџет Немачке и њених савезника.

РИМ. — Италијански званичан коминике јавља:

На Монте Соларно одбили смо бомбама у живој борби један непријатељски препад. На осталом делу фронта било је само артиљеријске акције. На висоравни Азјаго успешно смо бомбардовали непријатељске трупе од Понте дела Приула уапсали смо непријатељске батерије.